DOC 56 **1675/002**

BELGISCHE KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

22 oktober 2026

WETSVOORSTEL

tot wijziging van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn houdende de juridische integratie van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn in de gemeenten in het Nederlandse taalgebied

Advies van de Raad van State Nr. 79.851/16 van 9 oktober 2026

Zie:

Doc 56 **1675/ (2025/2026)**:
001: Wetsvoorstel van mevrouw Demesmaeker c.s.

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS DE BELGIQUE

22 octobre 2026

PROPOSITION DE LOI

modifiant la loi du 8 juillet 1978 organique des centres publics d'action sociale, visant à prévoir l'intégration juridique des centres publics d'action sociale dans les communes pour ce qui est de la région de langue néerlandaise

Avis du Conseil d'État Nº 79.851/16 du 9 octobre 2026

Voir:

Doc 56 **1675/ (2025/2026)**:
001: Proposition de loi de Mme Demesmaeker et consorts.

04709

N-VA	:	*Nieuw-Vlaamse Alliantie*
VB	:	*Vlaams Belang*
MR	:	*Mouvement Réformateur*
PS	:	*Parti Socialiste*
PVDA-PTB	:	*Partij van de Arbeid van België – Parti du Travail de Belgique*
Les Engagés	:	*Les Engagés*
Vooruit	:	*Vooruit*
cd&v	:	*Christen-Democratisch en Vlaams*
Ecolo-Groen	:	*Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen*
Anders.	:	*Anders.*
DéFI	:	*Démocrate Fédéraliste Indépendant*
ONAFH/INDÉP	:	*Onafhankelijk-Indépendant*

Afkorting bij de nummering van de publicaties:		*Abréviations dans la numérotation des publications:*	
DOC 56 0000/000	*Parlementair document van de 56e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer*	*DOC 56 0000/000*	*Document de la 56e législature, suivi du numéro de base et numéro de suivi*
QRVA	*Schriftelijke Vragen en Antwoorden*	*QRVA*	*Questions et Réponses écrites*
CRIV	*Voorlopige versie van het Integraal Verslag*	*CRIV*	*Version provisoire du Compte Rendu Intégral*
CRABV	*Beknopt Verslag*	*CRABV*	*Compte Rendu Analytique*
CRIV	*Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaalde beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)*	*CRIV*	*Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)*
PLEN	*Plenum*	*PLEN*	*Séance plénière*
COM	*Commissievergadering*	*COM*	*Réunion de commission*
MOT	*Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)*	*MOT*	*Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)*

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE NR. 79.851/16 VAN 9 OKTOBER 2026

Op 17 juli 2026 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers verzocht binnen een termijn van dertig dagen, van rechtswege verlengd tot 4 september 2026,* een advies te verstrekken over een wetsvoorstel 'tot wijziging van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn houdende de juridische integratie van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn in de gemeenten in het Nederlandse taalgebied' (*Parl.St.* Kamer 2025-26, nr. 56-1675/1).

Het voorstel is door de zestiende kamer onderzocht op 17 september 2026. De kamer was samengesteld uit Wouter Pas, kamervoorzitter, Toon Moonen en Annelies D'Espallier, staatsraden, Jan Velaers en Johan Put, assessoren, en Greet Verberckmoes, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Ronald Van Crombrugge, auditeur.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst van het advies is nagezien onder toezicht van Wouter Pas, kamervoorzitter.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 9 oktober 2026.

*

Strekking

1. Het om advies voorgelegde wetsvoorstel strekt tot wijziging van de organieke wet van 8 juli 1976 'betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn' (hierna: OCMW-wet).

De artikelen 2 en 3 van het wetsvoorstel strekken meer bepaald ertoe om in het Nederlandse taalgebied de openbare centra voor maatschappelijk welzijn (OCMW's) te integreren in de gemeenten. De artikelen 4 tot 11 van het wetsvoorstel wijzigen de artikelen 17*bis*, 18*bis*, 21*bis*, 22, 25*bis*, 25*ter*, § 1, 27*bis* en 113, tweede lid, van de OCMW-wet. Deze bepalingen zijn in de OCMW-wet ingevoerd bij de zogenaamde "pacificatiewet"[1] en bevatten bijzondere regels voor de werking van de organen van de OCMW's in de zes randgemeenten, de gemeente Voeren en de gemeente Komen-Waasten. De ontworpen wijzigingen komen erop neer dat het territoriaal

* Deze verlenging vloeit voort uit artikel 84, § 1, eerste lid, 2°, *in fine*, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, waarin wordt bepaald dat deze termijn van rechtswege wordt verlengd met vijftien dagen wanneer hij begint te lopen tussen 15 juni en 15 augustus.

1 De wet van 9 augustus 1988 'tot wijziging van de gemeentewet, de nieuwe gemeentewet, de gemeentekieswet, de organieke wet betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, de provinciewet, het Kieswetboek, de wet tot regeling van de provincieraadsverkiezingen en de wet tot regeling van de gelijktijdige parlements- en provincieraadsverkiezingen'.

AVIS DU CONSEIL D'ÉTAT N° 79.851/16 DU 9 OCTOBRE 2026

Le 17 juillet 2026, le Conseil d'État, section de législation, a été invité par le Président de la Chambre des représentants à communiquer un avis dans un délai de trente jours, prorogé de plein droit jusqu'au 4 septembre 2026**, sur une proposition de loi 'modifiant la loi du 8 juillet 1978 organique des centres publics d'action sociale, visant à prévoir l'intégration juridique des centres publics d'action sociale dans les communes pour ce qui est de la région de langue néerlandaise' (*Doc. parl.*, Chambre, 2025-2026, n° 56-1675/1).

La proposition a été examinée par la seizième chambre le 17 septembre 2026. La chambre était composée de Wouter Pas, président de chambre, Toon Moonen et Annelies D'Espallier, conseillers d'État, Jan Velaers et Johan Put, assesseurs, et Greet Verberckmoes, greffier.

Le rapport a été présenté par Ronald Van Crombrugge, auditeur.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise de l'avis a été vérifiée sous le contrôle de Wouter Pas, président de chambre.

L'avis, dont le texte suit, a été donné le 9 octobre 2026.

*

Portée

1. La proposition de loi soumise pour avis a pour objet de modifier la loi organique du 8 juillet 1976 'des centres publics d'action sociale' (ci-après: la loi sur les CPAS).

Les articles 2 et 3 de la proposition de loi visent plus spécifiquement à intégrer les centres publics d'action sociale (CPAS) dans les communes pour ce qui est de la région de langue néerlandaise. Les articles 4 à 11 de la proposition de loi modifient les articles 17*bis*, 18*bis*, 21*bis*, 22, 25*bis*, 25*ter*, § 1er, 27*bis* et 113, alinéa 2, de la loi sur les CPAS. Ces dispositions ont été insérées dans la loi sur les CPAS par la loi dite "de pacification communautaire"[1] et contiennent des règles particulières relatives au fonctionnement des organes des CPAS dans les six communes périphériques, la commune de Fourons et la commune de Comines-Warneton.

** Ce délai résulte de l'article 84, § 1er, alinéa 1er, 2°, *in fine*, des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973, qui précise que ce délai est prolongé de plein droit de quinze jours lorsqu'il prend cours du 15 juin au 15 août.

1 La loi du 9 août 1988 'portant modification de la loi communale, de la nouvelle loi communale, de la loi électorale communale, de la loi organique des centres publics d'aide sociale, de la loi provinciale, du Code électoral, de la loi organique des élections provinciales et de la loi organisant l'élection simultanée pour les chambres législatives et les conseils provinciaux'.

toepassingsgebied van deze regels voortaan beperkt wordt tot de gemeente Komen-Waasten.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

De bevoegdheid van de gewone federale wetgever

2. Het voorgestelde artikel 1, tweede lid, van de OCMW-wet bepaalt niet langer dat de maatschappelijke dienstverlening verzekerd wordt door OCMW's (artikel 2 van het voorstel). Het voorstel stelt daarentegen dat de maatschappelijke dienstverlening wordt verzekerd door de in artikel 2 van de OCMW-wet bedoelde instellingen.

Het voorgestelde artikel 2, eerste lid, van de OCMW-wet schrijft voor dat de gemeenten in het Nederlandse taalgebied de maatschappelijke dienstverlening uitoefenen (artikel 3 van het voorstel). Daarbij stelt de voorgestelde bepaling dat dit geldt onverminderd de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap om de organieke regels te bepalen in zoverre de gemeenten de opdrachten uitvoeren die worden toegewezen aan de OCMW's.[2] De gemeenten nemen als rechtsopvolger de goederen, rechten, lasten en verplichtingen over van de OCMW's.

Aldus voorziet het wetsvoorstel in de *de jure* opheffing van de OCMW's, althans in de gemeenten van het Nederlandse taalgebied.

3. Volgens artikel 1 ervan zou het wetsvoorstel een aangelegenheid als bedoeld in artikel 74 van de Grondwet regelen, wat betekent dat het door de Kamer van volksvertegenwoordigers alleen kan worden aangenomen en dat daartoe slechts een gewone meerderheid vereist is als bedoeld in artikel 53 van de Grondwet.

In de toelichting wordt bovendien uitdrukkelijk uiteengezet dat de indieners van het voorstel van mening zijn dat de voorgestelde hervorming van de artikelen 1 en 2 van de OCMW-wet geen wijziging van de bevoegdheidsverdeling tussen de Federale Staat, de gemeenschappen en gewesten tot gevolg heeft, waardoor deze wijziging met een gewone meerderheid kan worden aangenomen.

4. In advies 59.067/VR van 9 mei 2016 onderzocht de afdeling Wetgeving een voorontwerp van wet dat het mogelijk maakte dat, behalve in sommige gemeenten met een bijzonder taalstatuut[3], de opdrachten van het OCMW kunnen worden

[2] Hiermee lijken bedoeld te worden de taken die krachtens hoofdstuk IV van de OCMW-wet aan de OCMW's worden toegewezen.

[3] Met name de zes randgemeenten in de rand rond Brussel, bedoeld in artikel 7 van de wetten 'op het gebruik van de talen in bestuurszaken', gecoördineerd op 18 juli 1966, en de gemeenten Komen-Waasten en Voeren.

Les modifications en projet reviennent à limiter désormais le champ d'application territorial de ces règles à la commune de Comines-Warneton.

EXAMEN DU TEXTE

La compétence du législateur fédéral ordinaire

2. L'article 1er, alinéa 2, proposé, de la loi sur les CPAS ne dispose plus que l'aide sociale est assurée par les CPAS (article 2 de la proposition). La proposition prévoit par contre que l'aide sociale est assurée par les institutions visées à l'article 2 de la loi sur les CPAS.

L'article 2, alinéa 1er, proposé, de la loi sur les CPAS prescrit que les communes dans la région de langue néerlandaise assurent l'aide sociale (article 3 de la proposition). La disposition proposée prévoit à cet égard que cette prescription s'applique sans préjudice de la compétence de la Communauté flamande de fixer les règles organiques dans la mesure où les communes exercent les missions attribuées aux CPAS[2]. En tant que successeurs légaux, les communes succèdent à tous les biens, droits, charges et obligations des CPAS.

La proposition de loi prévoit ainsi la suppression *de jure* des CPAS, du moins dans les communes de la région de langue néerlandaise.

3. Selon l'article 1er de la proposition de loi, celle-ci règlerait une matière visée à l'article 74 de la Constitution, ce qui implique que son adoption ne requerrait, au sein de la seule Chambre des représentants, que la majorité ordinaire visée par l'article 53 de la Constitution.

Les développements indiquent en outre explicitement que les auteurs de la proposition estiment que la réforme proposée des articles 1er et 2 de la loi sur les CPAS n'entraîne aucune modification dans la répartition des compétences entre l'État fédéral, les communautés et les régions, de sorte qu'elle peut être adoptée à la majorité simple.

4. Dans son avis 59.067/VR du 9 mai 2016, la section de législation a examiné un avant-projet de loi qui permettait que, sauf dans certaines communes à statut linguistique spécial[3], les communes exercent elles-mêmes les missions du CPAS,

[2] Il semble que sont ainsi visées les missions attribuées aux CPAS en vertu du chapitre IV de la loi sur les CPAS.

[3] À savoir les six communes périphériques de la périphérie bruxelloise, visées à l'article 7 des lois 'sur l'emploi des langues en matière administrative', coordonnées le 18 juillet 1966, et les communes de Comines-Warneton et de Fourons.

uitgeoefend door de gemeenten zelf, in welk geval deze laatsten als rechtsopvolger de goederen, rechten, lasten en verplichtingen overnemen van de OCMW's.[4]

In dat advies stelde de Raad van State:

"4. Artikel 5, § 1, II, 2°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 'tot hervorming der instellingen' bepaalt dat de gemeenschappen - waarmee in het vervolg van dit advies ook gedoeld wordt op de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en op het Waals Gewest wat het Franse taalgebied betreft - bevoegd zijn voor:

'2° Het beleid inzake maatschappelijk welzijn, met inbegrip van de organieke regels betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, met uitzondering van:

a) de vaststelling van het minimumbedrag, de toekenningsvoorwaarden en de financiering van het wettelijk gewaarborgd inkomen overeenkomstig de wetgeving tot instelling van het recht op een bestaansminimum;

b) de aangelegenheden met betrekking tot de openbare centra voor maatschappelijk welzijn die geregeld zijn in de artikelen 1 en 2 en in de hoofdstukken IV, V en VII van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, onverminderd de bevoegdheid van de Gemeenschappen om aanvullende of bijkomende rechten toe te kennen en met uitsluiting van de bevoegdheid van de gewesten voor de tewerkstelling van personen die het recht op maatschappelijke integratie of het recht op financiële maatschappelijke bijstand genieten bedoeld in artikel 6, § 1, IX, 2/1°;

c) de aangelegenheden met betrekking tot de openbare centra voor maatschappelijk welzijn die geregeld zijn in de wet van 2 april 1965 betreffende het ten laste nemen van de steun verleend door de commissies van openbare onderstand;

d) de regelingen met betrekking tot de openbare centra voor maatschappelijk welzijn van de gemeenten bedoeld in artikelen 6 en 7 van de wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, gecoördineerd op 18 juli 1966, en van de gemeenten Komen-Waasten en Voeren, die opgenomen zijn in de artikelen 6, § 4, 11, § 5, 18*ter*, 27, § 4, en 27*bis*, § 1, laatste lid, van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn en in de wet van 9 augustus 1988 tot wijziging van de gemeentewet, de nieuwe gemeentewet, de gemeentekieswet, de organieke wet betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, de provinciewet, het Kieswetboek, de wet tot regeling van de provincieraadsverkiezingen en de wet tot regeling van de gelijktijdige parlements- en provincieraadsverkiezingen, zoals gewijzigd door de bijzondere wet van 19 juli 2012.'

5. Krachtens die bepaling heeft de bevoegdheid die aan de gemeenschappen toevertrouwd is, betrekking op '[h]et beleid

[4] Adv. RvS 59.067/VR van 9 mei 2016 over een voorontwerp van wet 'tot wijziging van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn'.

auquel cas elles succèdent aux biens, droits, charges et obligations des CPAS[4].

Dans cet avis, le Conseil d'État exposait notamment ce qui suit:

"4. Selon l'article 5, § 1er, II, 2°, de la loi spéciale du 8 août 1980 'de réformes institutionnelles', les communautés – par quoi l'on visera également, dans la suite de l'avis, la Commission communautaire commune et la Région wallonne pour ce qui concerne la région unilingue de langue française –, sont compétentes pour:

'2° La politique d'aide sociale, en ce compris les règles organiques relatives aux centres publics d'aide sociale, à l'exception:

a) de la fixation du montant minimum, des conditions d'octroi et du financement du revenu légalement garanti, conformément à la législation instituant le droit à un minimum de moyens d'existence;

b) des matières relatives aux centres publics d'aide sociale, réglées par les articles 1er et 2 et dans les chapitres IV, V et VII de la loi organique du 8 juillet 1976 relative aux centres publics d'aide sociale sans préjudice de la compétence des Communautés d'octroyer des droits supplémentaires ou complémentaires et à l'exclusion de la compétence des régions relative à la mise au travail des personnes qui bénéficient du droit à l'intégration sociale ou du droit à l'aide sociale financière visée à l'article 6, § 1er, IX, 2/1°;

c) des matières relatives aux centres publics d'aide sociale réglées dans la loi du 2 avril 1965 relative à la prise en charge des secours accordés par les commissions d'assistance publique;

d) des règles relatives aux centres publics d'aide sociale des communes visées aux articles 6 et 7 des lois sur l'emploi des langues en matière administrative, coordonnées le 18 juillet 1966, et des communes de Comines-Warneton et Fourons, inscrites dans les articles 6, § 4, 11, § 5, 18*ter*, 27, § 4, et 27*bis*, § 1er, dernier alinéa, de la loi organique du 8 juillet 1976 relative aux centres publics d'aide sociale et dans la loi du 9 août 1988 portant modification de la loi communale, de la nouvelle loi communale, de la loi électorale communale, de la loi organique des centres publics d'aide sociale, de la loi provinciale, du Code électoral, de la loi organique des élections provinciales et de la loi organisant l'élection simultanée pour les chambres législatives et les conseils provinciaux, telle que modifiée par la loi spéciale du 19 juillet 2012'.

5. En vertu de cette disposition, la compétence confiée aux communautés concerne '[l]a politique d'aide sociale, en ce

[4] Avis C.E. 59.067/VR du 9 mai 2016 sur un avant-projet de loi 'modifiant la loi organique du 8 juillet 1976 des centres publics d'action sociale'.

inzake maatschappelijk welzijn, met inbegrip van de organieke regels betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn.' In beginsel zijn de gemeenschappen dus bevoegd voor het regelen van de organisatie van de overheidsinstanties, die in de bijzondere wet omschreven worden als de 'openbare centra voor maatschappelijk welzijn', die ermee belast zijn de maatschappelijke dienstverlening te verzekeren waarin artikel 1 van de organieke wet van 8 juli 1976 voorziet.

De federale overheid blijft evenwel bevoegd voor, onder andere, de aangelegenheden die geregeld zijn in de artikelen 1 en 2 van de organieke wet van 8 juli 1976 'betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn'.

Die bepalingen luiden als volgt:

'Artikel 1. Elke persoon heeft recht op maatschappelijke dienstverlening. Deze heeft tot doel eenieder in de mogelijkheid te stellen een leven te leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid.

Er worden openbare centra voor maatschappelijk welzijn opgericht die, onder de door deze wet bepaalde voorwaarden, tot opdracht hebben deze dienstverlening te verzekeren.

Art. 2. De openbare centra voor maatschappelijk welzijn zijn openbare instellingen met rechtspersoonlijkheid. Zij vervangen de commissies van openbare onderstand waarvan zij alle goederen, rechten, lasten en verplichtingen overnemen.

Iedere gemeente van het Rijk wordt bediend door een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn.'

Dat alleen de federale overheid bevoegd is voor de aangelegenheden die geregeld zijn in de artikelen 1 en 2 van de wet van 8 juli 1976, zoals bedoeld in het voornoemde artikel 5, § 1, II, 2°, *b*, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, vloeit voort uit artikel 1 van de bijzondere wet van 16 juli 1993 'tot vervolledigiing van de Federale Staatsstructuur'. Tijdens de parlementaire voorbereiding van die wet werd een amendement ingediend dat de volgende strekking had:[5]

'In het voorgestelde punt 2°, b), de woorden de artikelen 1 en 2 vervangen door de woorden artikel 1.'

Dat werd als volgt verantwoord:

'Het is de bedoeling artikel 2 van de huidige OCMW-wet wél te communautariseren. Dat in het recht op maatschappelijke dienstverlening federaal wordt voorzien, is nog aanvaardbaar. Maar de gemeenschappen moeten de vrijheid hebben dit recht te organiseren volgens structuren die zij zelf het meest efficiënt en opportuun vinden. De huidige formulering zal bijvoorbeeld uitsluiten dat de bevoegdheid over het gemeentelijk sociaal beleid – waar toch het OCMW een sterke uitdrukking van is -, naar het college van burgemeester en schepenen

compris les règles organiques relatives aux centres publics d'aide sociale'. Les Communautés sont donc en principe compétentes pour régler l'organisation des autorités publiques, que la loi spéciale identifie comme étant les 'centres publics d'aide sociale', qui sont chargées d'assurer l'aide sociale prévue par l'article 1er de la loi organique du 8 juillet 1976.

L'autorité fédérale demeure toutefois compétente, notamment, pour ce qui concerne les matières réglées par les articles 1er et 2 de la loi organique du 8 juillet 1976 'relative aux centres publics d'aide sociale'.

Selon ces dispositions,

'Article 1. Toute personne a droit à l'aide sociale. Celle-ci a pour but de permettre à chacun de mener une vie conforme à la dignité humaine.

Il est créé des centres publics d'aide sociale qui, dans les conditions déterminées par la présente loi, ont pour mission d'assurer cette aide.

Article 2. Les centres publics d'aide sociale sont des établissements publics dotés de la personnalité juridique. Ils remplacent les commissions d'assistance publique et succèdent à tous leurs biens, droits, charges et obligations.

Chaque commune du Royaume est desservie par un centre public d'aide sociale'.

La réserve à l'autorité fédérale de la compétence relative aux matières réglées aux articles 1er et 2 de la loi du 8 juillet 1976, telle que visée à l'article 5, § 1er, II, 2°, litt. b, précité de la loi spéciale du 8 août 1980, est l'œuvre de l'article 1er de la loi spéciale du 16 juillet 1993 'visant à achever la structure fédérale de l'État'. Au cours des travaux préparatoires de cette loi, un amendement fut déposé, dont l'objet était le suivant[5]:

'Remplacer, au 2°, b), les mots 'les articles 1er et 2' par les mots 'l'article 1er'".

La justification fournie était la suivante:

'Notre but est de communautariser l'article 2 de la loi actuelle sur les CPAS. On peut encore admettre que 'le droit à l'aide sociale' soit prévu au niveau fédéral. Mais les communautés doivent avoir le loisir d'organiser ce droit selon les structures qu'elles jugent elles-mêmes les plus efficaces et les plus appropriées. La formulation actuelle empêcherait, par exemple, que la compétence relative à la politique sociale communale - dont le CPAS est quand même une manifestation non négligeable - soit transférée au collège des bourgmestre

5 (Voetnoot 7 van het advies) Zie *Parl.St.* Kamer 1992-93, nr. 1063/2, 144. Zie ook, in exact dezelfde zin, het amendement dat opgenomen is in *Parl.St.* Senaat 1992-93, nr. 558/5, 132.

5 (Note de bas de page 7 de l'avis cité) Voir *Doc. parl.*, Chambre, 1992-1993, n° 1063/2, p. 144. Voir aussi, en sens parfaitement identique, l'amendement repris in *Doc. parl.*, Sénat, 1992-1993, n° 558/5, p. 132.

zou overgedragen worden. Deze hypotheek is té zwaar om in een bijzondere wet te vergrendelen.'

Dat amendement is niet aangenomen. De bijzondere wetgever heeft aan de gemeenschappen dus niet de bevoegdheid toevertrouwd om het recht op maatschappelijke dienstverlening, zoals het door de OCMW's gegarandeerd moet worden, te organiseren 'volgens structuren die zij zelf het meest efficiënt en opportuun vinden' en hij heeft ze dan ook niet gemachtigd om bijvoorbeeld de bevoegdheid over het gemeentelijk sociaal beleid te onttrekken aan de OCMW's teneinde die bevoegdheid toe te vertrouwen aan het college van burgemeester en schepenen (welk college in het Waals Gewest 'gemeentecollege' ('collège communal') is geworden).

6. De bevoegdheid betreffende de aangelegenheden die geregeld zijn in de artikelen 1 en 2 van de wet van 8 juli 1976, zoals die bij artikel 5, § 1, II, 2°, b, van de bijzondere wet alleen aan de federale overheid toegewezen is, is beschreven in advies 27.200/3, gegeven op 20 januari 1998.[6] Zo heeft de afdeling Wetgeving daarin gesteld dat uit de voornoemde bepalingen volgt dat 'het oprichten van openbare centra voor maatschappelijk welzijn, het vaststellen van hun algemene opdracht, en het bepalen van hun band met de gemeenten, tot de federale bevoegdheidssfeer zijn blijven behoren.' Op grond daarvan is de afdeling Wetgeving ervan uitgegaan dat '[d]e federale wetgever (…) bevoegd gebleven [is] om [de] benaming [van de OCMW's] eventueel te wijzigen' en 'dat het niet is omdat die benaming voorkomt in het voornoemde artikel 5 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, dat alleen de bijzondere wetgever bevoegd zou zijn om de benaming te wijzigen. Dat artikel van de bijzondere wet is immers slechts een bevoegdheidsverdelende norm met betrekking tot o.m. de aangelegenheid openbare centra voor maatschappelijk welzijn, en maakt van de benaming van die instelling op zichzelf niet een bijzondere norm.'[7]

7. Overeenkomstig het gemene recht worden de bevoegdheden die aldus bij artikel 5, § 1, II, 2°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 alleen aan de federale overheid opgedragen worden, uitgeoefend door middel van wetten die bij gewone meerderheid worden aangenomen.

8. Volgens de afdeling Wetgeving brengt het voorliggende voorontwerp in de verdeling van de respectieve verantwoordelijkheden met betrekking tot 'het beleid inzake maatschappelijk welzijn, met inbegrip van de organieke regels betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn' echter een wijziging aan die van een heel andere orde is dan de bevoegdheid OCMW's op te richten, hun algemene opdracht vast te stellen

6 (Voetnoot 8 van het advies) *Parl.St.* Kamer 1996-97, nr. 1088/2, 2.

7 (Voetnoot 9 van het advies) Zie ook advies 26.804/1/V, gegeven op 12 september 1997, waarin de afdeling Wetgeving op grond van het bevoegdheidsvoorbehoud ten behoeve van de federale overheid omtrent hoofdstuk IV van de wet van 8 juli 1976, het volgende gesteld heeft: "De federale wetgever is immers bevoegd, niet enkel om de OCMW's met bepaalde taken te belasten, maar ook om te bepalen hoe die taken in essentie uitgevoerd moeten worden en eventueel hoe aan de verantwoordelijkheid terzake van een OCMW een einde gesteld kan worden." *Parl.St.* Vl.Parl. 1997-98, nr. 856/1, 38-39.

et échevins. L'hypothèque est trop lourde pour qu'on la 'bétonne' dans une loi spéciale'.

Cet amendement n'a pas été adopté. Le législateur spécial n'a donc pas confié aux communautés le pouvoir d'organiser le droit à l'aide sociale, tel qu'il est à assurer par les CPAS, 'selon les structures qu'elles jugent elles-mêmes les plus efficaces et les plus appropriées' et ne les a dès lors pas habilitées, par exemple, à soustraire la compétence relative à la politique sociale communale aux CPAS pour la confier au Collège des bourgmestre et des échevins (devenu le collège communal en Région wallonne).

6. La compétence portant sur les matières réglées par les articles 1er et 2 de la loi du 8 juillet 1976, telle que réservée à l'autorité fédérale par l'article 5, § 1er, II, 2°, litt. b, de la loi spéciale, a été décrite dans un avis 27.200/3 donné le 20 janvier 1998[6]. La section de législation y a ainsi énoncé qu'il résulte des dispositions précitées 'qu'il entre toujours dans la sphère de compétences de l'autorité fédérale de créer des centres publics d'aide sociale, de déterminer leur mission générale et de définir leur lien avec la commune'. Sur cette base, la section de législation a admis que 'Le législateur fédéral est […] demeuré compétent pour modifier éventuellement [la] dénomination' des CPAS, et que 'ce n'est pas parce que cette dénomination apparaît à l'article 5 précité de la loi spéciale du 8 août 1980, que le législateur spécial serait seul compétent pour modifier cette dénomination. Cet article de la loi spéciale ne constitue au reste qu'une norme répartitrice de compétences, portant notamment sur la matière 'centres publics d'aide sociale', et ne fait pas de la dénomination elle-même de cette institution, une norme spéciale'[7].

7. Conformément au droit commun, les compétences que l'article 5, § 1er, II, 2°, de la loi spéciale du 8 août 1980 réserve ainsi à l'autorité fédérale s'exercent par le biais de lois adoptées à la majorité ordinaire.

8. À l'estime de la section de législation, l'avant-projet à l'examen opère toutefois, dans la distribution des responsabilités respectives en matière de 'politique d'aide sociale, en ce compris les règles organiques relatives aux centres publics d'aide sociale', un changement d'un tout autre ordre que la modification consistant à créer des CPAS, à déterminer leur mission générale et à définir leurs liens avec la commune,

6 (Note de bas de page 8 de l'avis cité) *Doc. parl.*, Chambre, 1996-1997, n° 1088/2, p. 2.

7 (Note de bas de page 9 de l'avis cité) Voir aussi l'avis 26.804/1/V donné le 12 septembre 1997, dans lequel la section de législation, en se fondant sur la réserve de compétence fédérale relative au chapitre IV de la loi du 8 juillet 1976, énonçait que "de federale wetgever is immers bevoegd, niet enkel om de OCMW's met bepaalde taken te belasten, maar ook om te bepalen hoe die taken in essentie uitgevoerd moeten worden en eventueel hoe aan de verantwoordelijkheid terzake van een OCMW een einde gesteld kan worden". (*Doc. parl.*, Parl. fl., 1997-1998, n° 856/1, pp. 38-39).

en hun band met de gemeenten te bepalen, aangezien het voorontwerp er immers toe strekt de mogelijkheid te bieden om alle opdrachten die thans aan de centra zijn toegewezen, in hun geheel over te dragen aan een andere overheidsinstantie dan die centra, te weten de gemeenten zelf. Het voorliggende voorontwerp voorziet weliswaar niet *de jure* in de uitdrukkelijke opheffing van de OCMW's, maar aangezien het daarbij mogelijk gemaakt wordt hen al hun bevoegdheden te ontnemen, belet het niet dat ze omgevormd zouden worden tot een lege schelp. De kwestie van de 'band' tussen de gemeente en het OCMW die de afdeling Wetgeving aan de orde heeft gesteld in haar voornoemde advies 27.200/3, zou aldus niet louter geregeld worden door de gewone wetgever, maar ook elke betekenis verliezen. Een dergelijke hervorming leidt ertoe dat de opzet van de bevoegdheidsverdeling die bij artikel 5, § 1, II, 2°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot stand is gebracht, gewijzigd wordt op een manier die [niet aanvaardbaar lijkt], althans indien ze van de gewone wetgever uitgaat. De ontworpen tekst leidt er immers toe dat de federale wetgever, aangezien hij bij een gewone meerderheid regels voorschrijft op grond van een bevoegdheidsvoorbehoud ten behoeve van de federale overheid omtrent de aan de gemeenschappen opgedragen aangelegenheid van 'het beleid inzake maatschappelijk welzijn, met inbegrip van de organieke regels betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn', een ingrijpende wijziging aanbrengt in de strekking van de principiële bevoegdheid die bij artikel 5, § 1, II, 2°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 aan de gemeenschappen verleend wordt om 'de organieke regels betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn' te bepalen, doordat de bevoegdheid inzake 'de samenstelling, organisatie, bevoegdheid en werking van de gemeentelijke instellingen' waaraan de opdrachten van het OCMW toevertrouwd zouden worden (artikel 2 van het voorontwerp) krachtens artikel 6, § 1, VIII, 1°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 in principe aan de Gewesten toekomt. De bevoegdheidsverdeling die bij die bepaling van de bijzondere wet tot stand wordt gebracht, is zelf niet aldus geconcipieerd dat de bevoegdheden van de gewesten waarop ze betrekking heeft ook de bevoegdheden zouden kunnen omvatten die bij artikel 5, § 1, II, 2°, van dezelfde wet toevertrouwd worden aan de gemeenschappen voor de organieke aspecten van het beleid inzake maatschappelijk welzijn.

9. In zoverre het voorliggende dispositief - dat ertoe strekt de mogelijkheid te bieden om de opdrachten van de OCMW's en al hun goederen, rechten, lasten en verplichtingen over te dragen aan de gemeenten – er aldus indirect toe leidt dat de bevoegdheidsverdeling tussen de Staat, de gemeenschappen en de gewesten gewijzigd wordt, worden daardoor de grenzen overschreden van wat de gewone wetgever gemachtigd is te doen op grond van artikel 5, § 1, II, 2°, b), van de bijzondere wet. (…)".

5. Hetgeen in advies 59.067/VR door de afdeling Wetgeving in verenigde kamers werd opgemerkt ten aanzien van het herleiden van de OCMW's tot een lege schelp, geldt *a fortiori* ten aanzien van het *de jure* opheffen van de OCMW's.

Het feit dat de indieners het nodig achten in de voorgestelde regeling in te schrijven dat het uitoefenen van de dienstverlening door de gemeenten geen afbreuk doet aan

puisqu'il entend rendre possible le transfert en bloc, à une autre autorité publique que ces centres – à savoir aux communes elles-mêmes –, de l'ensemble des missions actuellement confiées aux centres. Certes, en vertu de l'avant-projet, les CPAS ne sont-ils pas formellement supprimés *de jure*, mais, dès lors que l'avant-projet à l'examen permet de les déposséder de l'ensemble de leurs attributions, il autorise que ces centres soient transformés en coquilles vides. La question du 'lien' entre la commune et le CPAS, évoquée par la section de législation dans son avis 27.200/3 précité, se trouverait de la sorte, non pas simplement réglée par le législateur ordinaire, mais privée de tout objet par celui-ci. Pareille réforme aboutit à modifier l'économie de la répartition des compétences opérée par l'article 5, § 1er, II, 2°, de loi spéciale du 8 août 1980, d'une manière qui ne semble pas admissible, à tout le moins de la part du législateur ordinaire. Le texte en projet aboutit en effet à ce que, statuant à la majorité ordinaire, sur la base d'une réserve de compétence fédérale se rapportant à la matière communautarisée de 'la politique d'aide sociale, en ce compris les règles organiques des centres publics d'aide sociale', le législateur fédéral modifie substantiellement l'étendue de la compétence de principe que l'article 5, § 1er, II, 2°, de la loi spéciale du 8 août 1980 confie aux communautés en ce qui concerne la détermination des 'règles organiques relatives aux centres publics d'aide sociale', puisque la compétence relative à la 'composition, l'organisation, la compétence et le fonctionnement des institutions communales', auxquelles seraient ainsi confiées les missions des CPAS (article 2 de l'avant-projet), échoit par principe aux Régions, en application de l'article 6, § 1er, VIII, 1°, de la loi spéciale du 8 août 1980. La répartition des compétences qu'opère cette dernière disposition de la loi spéciale n'a elle-même pas été conçue pour que les compétences régionales qu'elle vise puissent intégrer les compétences que l'article 5, § 1er, II, 2°, de la même loi confie aux communautés quant aux aspects organiques de la politique d'aide sociale.

9. En tant qu'il aboutit ainsi, de manière indirecte, à modifier la répartition des compétences entre l'État, les Communautés et les Régions, le dispositif à l'examen, qui vise à rendre possible le transfert aux communes des missions des CPAS ainsi que de l'ensemble de leurs biens, droits, charges et obligations, excède les limites de ce que le législateur ordinaire est habilité à faire sur la base de l'article 5, § 1er, II, 2°, b), de la loi spéciale (…)".

5. Les observations concernant la réduction des CPAS à une coquille vide, formulées par la section de législation siégeant en chambres réunies dans l'avis 59.067/VR, valent *a fortiori* pour la suppression *de jure* des CPAS.

Que les auteurs estiment nécessaire d'inscrire dans le dispositif proposé que le fait que les communes assurent l'aide ne porte pas préjudice à la compétence communautaire de

de gemeenschapsbevoegdheid om de organieke regels te bepalen “in zoverre de gemeenten de opdrachten uitvoeren die worden toegewezen aan de openbare centra voor maatschappelijk welzijn” bevestigt de analyse die in advies 59.067/VR werd gemaakt. De toevoeging maakt van de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap voor “de organieke regels betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn” een bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap voor de organieke regels betreffende gemeenten in zoverre die de opdrachten van maatschappelijke dienstverlening uitoefenen. Dit houdt een wijziging in van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 ‘tot hervorming der instellingen’, die enkel kan worden aangenomen met de meerderheid die artikel 128, § 1, tweede lid, van de Grondwet daarvoor voorschrijft.

6. De in de artikelen 2 en 3 van het wetsvoorstel voorgestelde regeling kan bijgevolg slechts tot stand komen bij een wet aangenomen met de in artikel 4, laatste lid, van de Grondwet bedoelde bijzondere meerderheid. Het ligt daarbij ook voor de hand de door het voorstel nagestreefde doeleinden in de bijzondere wet van 8 augustus 1980 zelf aan te brengen zodat een coherente regelgeving kan worden uitgewerkt.

Het is evenwel de uitdrukkelijke bedoeling van de indieners dat het voorstel van wet niet met een bijzondere meerderheid hoeft te worden aangenomen (zie *sub* 3). Gelet op de hiervoor uiteengezette bezwaren hiertegen heeft de afdeling Wetgeving het voorgelegde wetsvoorstel niet nader onderzocht.

De griffier, *De voorzitter,*

Greet Verberckmoes Wouter Pas

fixer les règles organiques “dans la mesure où les communes exercent les missions attribuées aux centres publics d’action sociale” confirme l’analyse livrée dans l’avis 59.067/VR. Consécutivement à cet ajout, la compétence de la Communauté flamande concernant les “règles organiques relatives aux centres publics d’action sociale” devient une compétence de la Communauté flamande concernant les règles organiques relatives aux communes dans la mesure où celles-ci assurent l’aide sociale. Cela implique une modification de la loi spéciale du 8 août 1980 ‘de réformes institutionnelles’ qui ne peut être adoptée qu’à la majorité prescrite à cet effet par l’article 128, § 1er, alinéa 2, de la Constitution.

6. Le dispositif proposé aux articles 2 et 3 de la proposition de loi ne peut par conséquent se concrétiser que par une loi adoptée à la majorité spéciale visée à l’article 4, dernier alinéa, de la Constitution. À cet égard, il paraît logique d’intégrer les objectifs visés par la proposition dans la loi spéciale du 8 août 1980 elle-même, afin de permettre l’élaboration d’une réglementation cohérente.

L’intention expresse des auteurs est toutefois que la proposition de loi ne doive pas être adoptée à la majorité spéciale (voir le point 3). Eu égard aux objections formulées ci-dessus, la section de législation n’a pas examiné plus avant la proposition de loi qui lui a été soumise.

Le greffier, *Le président,*

Greet Verberckmoes Wouter Pas

Centrale drukkerij - Imprimerie centrale